

tragtning, og naar vi ville politisere, at lade Jilosophien blive borte. — Jeg vil ikke negte, at, da jeg igaar hørte det ærede Medlems og den ærede Ordførers Udtalelser, følte jeg en stor Glæde, thi de ærede Medlemmer udtalte sig i en ganske anden Tone, end vi ere vantte til at høre, naar Talen er om Universitetet og Universitetets Dannelse. Tidligere heb det saa ofte: Denne Dannelse er forværvelig nu, den fjerner en vis Klasse fra det øvrige Folk, de Universitetsdannede kunne slet ikke bringes til at arbejde i Folkets Tjeneste o. s. v. o. s. v. Sgaar heb det: Vi tillægge Universitetet en stor Betydning, vi erkjende de velsignelsesrige Frugter af dets Virksomhed, og der skal aldrig komme den Tid, hvor det danske Folk vil negte den Understøttelse, som er nødvendig, for at disse Institutioner kunne trives. Jeg vidste igaar virkelig neppe, om jeg var i Folkethinget, men jeg glædede mig over at høre disse Uttringer fra de ærede Medlemmer. Jeg paaskjønnede dem virkelig, fordi jeg tror, at det er de Herrens Mening (A. H. Nielsen: Ja det er vor Mening!) Det tvivler jeg aldeles ikke paa. Men Ulykken er, at, naar vi komme til at gjenneføre disse Anskuelser, kommer der saa mange „menner“ og „menner“, at naar vi se paa Vindringsforslagene — ja, hvor er saa hele denne Understøttelse, hvor er saa den Klarhed til og Anerkjendelse af Universitetet henne, hvor er Agtelsen for de lærde Skoler og Interessen for den høiere Undervisning? Ja, det bestaar i en Række af Forslag, som alle gaa ud paa at tage Noget fra. Først skulle vi spise Universitetets Kapital (A. H. Nielsen: Nei!). So det er et Faktum, der staar, at af Kapitalformuen skal Underbalancen dækkes. Jeg hørte vel, at man stillede en Understøttelse fra Statens Side i Udfigt; men Betydningen heraf faae vi at se, naar Spørgsmaalet senere kommer for. Foreløbig tager man af Kapitalformuen. Og nu med Hensyn til de lærde Skoler? Den ærede Ordfører udtalte, at vi skulle virke her til, at den fattigste Dreng kan gaa i dem og naae til den høieste Undervisning, og at vi skulle indrette det saaledes med Understøttelser og paa andre Maader, at ingen fattig Dreng er udelukket fra at naae det høieste Maal for Undervisningen. Men hvad har man da gjort i denne Henseende? Man har neblagt en Del Skoler, man har borttaget de nederste Klasser i disse Skoler, man har forhøiet Skolepengene, man har formindsket Fripladernes Antal — alt dette forekommer mig virkelig narere at gaa i den modsatte Retning. Det er en virkelig Uret, man i den Henseende har begaaet — fornemlig Formindskelsen af Fripladserne. Det er ikke Tilfældet, som den ærede Ordfører sagde igaar, at det er til velstaaende Forældres Børn, at disse Understøttelser gives. Det er i Reglen... (Afbrydelse af B. e. g.). Jeg hørte ikke, hvad den ærede Ordfører sagde, maaske brugte jeg et for stærkt Udtryk. Det ærede Medlem sagde, at det var ham personlig

bekjendt, at Understøttelser bleve givne til bemidlede Folk, til Folk med flere Lufind Dalers Indtægt om Aaret; men et enkelt Exempel beviser Intet. Jeg kjender saa meget til det, at jeg tør sige, at en Mængde fattige og aldeles ubemidlede Folk ere komne frem ad den Vej, og at dette nu bliver de ubemidlede Klasser mere og mere umuligt. Jeg kan sige dette paa en Maade af egen Erfaring; thi min egen Fader er ad den Vej kommen frem. Han var en fattig Bondedreng, en Jæstegaardmands Søn. Han blev sat i Latinstolen, sit fri Skolegang. Han spiste frit hos forskellige Folk, og naagede ad denne Vej og ved Hjælp af denne Understøttelse at komme til Universitetet. Nu for Tiden gaar det ikke saa let som den Gang, paa ingen Maade, det gjøres mere og mere vanskeligt for fattige Børn at komme i en lærd Skole, og dertil bidrager ikke mindst, at saa mange neblægges. Jeg er derfor en ganske bestemt Modstander af den Hensætning, der er gjort i Betænkningen om, at man skal neblægge flere lærde Skoler. Deri er jeg imidlertid enig, at hvis man kunde indrette disse Skoler saaledes, at de tillige kunde komme den større Befolkning til Gode, vilde jeg anse det for ønskeligt. Jeg tror, at der i den Henseende er en Vej, som man kan gaa, og jeg skal tillade mig at henstille denne Tanke til nærmere Overveelse. Tanken er forefæstet ikke min egen, den er fremsat netop af en af Rektorerne for de lærde Skoler, og gaar ud paa, om man ikke i Skolerne i de mindre Byer kunde indrette det saaledes, at Undervisningen i de tre nederste Klasser blev fælles for Børn, der kom fra Kommuneskolerne eller fra Landsbyerne, saaledes at de kom til at nyde Undervisningen sammen med de Andre indtil det Maal, hvor de kunde tage den mindre Præliminærexamen. Denne Rektor, der har Erfaring i Sagen, mente, at det kunde ske uden Skade for Skolen, og at det vilde være til Fordel for Byerne og Amtet, at de derved maaske kunde indskrænke Udgifterne til deres høiere Borgerkoler og derved kunde sættes istand til at anvende mere paa de lavere Skoler. Den nærmere Gjennemførelse heraf skal jeg ikke i dette Dieblit indlade mig paa; men jeg tror, at man derved vilde begynde at forberede Udførelsen af den Tanke, som er kommen til Orde, den nemlig at kunne faae det hele Skolevæsen indrettet saaledes, at man fra de lavere Skolers øverste Klasser kunde gaa over til de høiere Skoler, forsaavidt man ønskede det og havde Leilighed til at forfatte sin Uddannelse. Det er en Tanke, som er meget vanskelig at gjenneføre; men jeg tror, at man ad denne Vej kunde naae noget frem i denne Retning. Idet jeg taler om de lærde Skoler, vil jeg tillige tillade mig at lægge et godt Ord ind for de høiere Realskoler. Der er allerede fra to ærede Medlemmer hændt indtrængende Opfordringer til Udvalget om dog at gjøre det mest Mulige for at understøtte Thisted